

PIOTR MATOGA
(Kraków)

HISTORIA ORGANÓW W KOŚCIELE PW. ŚW. WOJCIECHA I MATKI BOŻEJ BOLESNEJ W MODLNICY

STRESZCZENIE: Przedmiotem artykułu jest historia organów w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy. Tekst oparty jest na rezultatach kwerend archiwalnych, przy czym największej źródeł pochodziło z archiwum parafialnego. Podjęte badania wykazały, że organy w rzeczonyj świątyni istniały co najmniej od pierwszej połowy XVIII w. Obecny instrument zbudował w latach 1843–1844 krakowski organmistrz Ignacy Wojciechowski. Organy te były wielokrotnie naprawiane, remontowane i przebudowywane. W 1888 r. renowację przeprowadził syn ich budowniczego, Tomasz Wojciechowski z Krakowa, natomiast w drugiej połowie XX w. firma Henryka Siedlara z Krakowa rozbudowała instrument o sekcję pedału. Artykuł stanowi przyczynek do historii życia muzycznego w parafii modlnickiej oraz do biografii Ignacego i Tomasza Wojciechowskich.

SŁOWA KLUCZOWE: Ignacy Wojciechowski, kościół pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej, Modlnica, organmistrz, organy.

THE HISTORY OF THE ORGAN IN THE CHURCH OF ST. ADALBERT AND OUR LADY OF SORROWS IN MODLNICA

ABSTRACT: The subject of the article is the history of the organ in the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica. The article is based on the results of archival queries, with the largest number of sources coming from the parish archive. The research shows that the organ was present in the church at least from the first half of the 18th century. The present instrument was built in the years 1843–1844 by the Cracow organ builder, Ignacy Wojciechowski and was repaired, renovated and rebuilt several times. In 1888, the son of Ignacy, Tomasz Wojciechowski from Cracow, carried out the renovation, while in the second half of the 20th century, the company of Henryk Siedlar from Cracow added a pedal section to the instrument. The article contributes to the history of musical life in the parish of Modlnica and to the biography of Ignacy and Tomasz Wojciechowskis.

Keywords: Ignacy Wojciechowski, the Church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows, Modlnica, organ builder, organ.

Translated by Hanna Rybkowska

Wstęp

Organy w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy nie były dotychczas przedmiotem szczegółowych badań historycznych i instrumentoznawczych. Na kartach *Katalogu zabytków sztuki w Polsce* wydanego w 1953 r. są lakonicznie wzmiankowane jako „organ późnoklasykistyczny”¹. Zwięzły opis prospektu organowego wraz z podaniem roku budowy instrumentu (1844 r.) zawiera karta ewidencyjna sporządzona w 1970 r. na potrzeby Ośrodka Dokumentacji Zabytków². Informacje te zostały następnie powtórzone w opracowaniu z 1975 r. dotyczącym zabytkowych organów województwa krakowskiego³, a także w karcie ewidencyjnej samego instrumentu założonej w 1985 r.⁴. Ten sam rok budowy organów oraz artystycznie wykonane zdjęcia ich detali odnaleźć można w albumie wydanym w 2013 r.⁵ Podkreślić trzeba, iż żadna z wymienionych publikacji nie podawała personaliów budowniczego instrumentu. Niniejszy artykuł stanowi zatem pierwszą próbę całościowego opracowania historii rzeczonych organów.

Historia organów w kościele modlnickim

Początki drewnianego kościoła parafialnego sięgają 1553 r., natomiast jego obecny kształt architektoniczny jest rezultatem przekształceń z drugiej połowy XVII w. oraz z lat 1878–1879⁶. Jakkolwiek w wyposażeniu świątyni dominują obiekty barokowe, to jednak chór muzyczny wspiera się na profilowanej belce gotyckiej⁷.

¹ *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. I, *Województwo krakowskie*, red. J. Szabłowski, Warszawa 1953 (dalej: KZSP), s. 159.

² Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie (dalej: NID), b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. I. Świącicka, 1970.

³ B. Krasnowolski [i in.], *Stan ewidencji zabytkowych organów i prospektów organowych województwa Krakowskiego*, „Materiały i sprawozdania konserwatorskie”, red. M. Kornecki, Kraków 1975, s. 157.

⁴ Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie (dalej: AWU-OZ), b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. E. Kubala, 1985.

⁵ *Kościół w Modlnicy z innej perspektywy*, Kraków 2013, s. 5, 12, 58–59, 60, [71].

⁶ KZSP, s. 158.

⁷ Tamże, s. 158–159.

Pierwsza wzmianka o zniszczonym czterogłosowym pozytywie w modlnickim kościele pochodzi z 1727 r.⁸ Niedługo przed 1783 r. jego miejsce zajął nowy pozytyw wyposażony w pięć głosów⁹. Szczegółowych informacji o sprawieniu kolejnego instrumentu dostarcza inwentarz z 1838 r.:

„Pozytyw [...] zupełnie niezdatny do grania ani reperowania, przez Znaczcę Błażeja Głowackiego¹⁰ Orgarmistrza w skutek polecenia Senatu Rządzącego z dnia 20. Czerwca 1835. [został – P.M.] oceniony, iedynie Struktura z puszczalkami na froncie Cynowemi sztuk dwadzieścia sześć otaxowana [na – P.M.] Złotyeh polskich trzydzieści sześć i ta została a reszta przez tegoż architekta za pozwoleniem J[aśnie – P.M.] W[ielmożnego – P.M.] Kollatora i Xiędza Plebana rozebrana została bez wartości na spalenie; a na tego miejscu pozytyw nowo wyreperowany o pięciu głosach, dwóch mieszkach na tymże pozytywie osadzonych na Wierzchu. Pozytyw ten w kształcie Skrzyni z antabami żelaznemi czarno malowany z drzwiczkami i zameczkiem do klawiatury iako też także od frontu puszczalek kratką drócioną na zameczek zamkniętą w starą strukturę wstawiony, dnia piętnastego Stycznia tysiąc ośmset trzydziestego czwartego roku w Krakowie zgodzony przez Xiędza Plebana Modlnickiego i W[ielmożnego – P.M.] Juliana Konopkę, a kosztem J[aśnie – P.M.] W[ielmożnego – P.M.] Tadeusza Konopki Kollatora, Xiędza Jana Sadowskiego Possesora Wsi Szyce i Parafian pobożnych Kościoła Modlnickiego zakupiony i zapłacony został w Kwocie Złotyeh polskich Czterysta trzydzieści dwa”¹¹.

Z cytowanego zapisu wynika, że instrument zakupiony w 1834 r. był tak zwanym pozytywem szkatulnym i został ustawiony na chórze

⁸ Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (dalej: AKMKr), sygn. AVCap 61, Akta wizytacji kanonicznej z 1727 r., s. 34.

⁹ AKMKr, sygn. AV 55, Akta wizytacji kanonicznej z 1783 r., s. 37–38.

¹⁰ Błażej Głowacki (ok. 1761–1836), organmistrz krakowski, prawdopodobnie również budowniczy klawikordów, być może związany z fabryką fortepianów Jacka Kluczewskiego. K. Girtler, *Opowiadania*, t. II, wyd. Z. Jabłoński, Kraków 1971, s. 403; W. Łyjak, *Instrumentarze krakowscy na początku XIX wieku*, „Ruch Muzyczny” 1984, nr 2, s. 25–26.

¹¹ AKMKr, sygn. IPK A 27, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Modlnicy Wielkiej, s. 9; Archiwum Parafii pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy (dalej: APM), sygn. A/1/1, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Modlnicy Wielkiej, k. 4–4v.

muzycznym za prospektem poprzedniego instrumentu¹². Tego rodzaju praktyka umieszczania skromnych mobilnych pozytywów za niemymi prospektami nie była przypadkiem odosobnionym¹³. Instrument kosztował 432 złp¹⁴, natomiast księga, w której odnotowywano „Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego przez WW. XX. Księży Proboszczów Modlnickich” dowodzi, że aż 130 złp „Na pozytyw nowy kupiony” ofiarował ks. proboszcz Jan Żebrowski¹⁵.

Nowo zainstalowany instrument służył świątyni przez niespełną dekadę. Wobec pogarszającego się stanu pozytywu, ks. Żebrowski w 1843 r. rozpoczął zbiórkę pieniędzy z myślą o wyposażeniu kościoła w nowe organy¹⁶. W tym samym roku do ich budowy przystąpił znany krakowski organmistrz Ignacy Wojciechowski¹⁷. Prace dobiegły końca w 1844 r., a instrument po raz pierwszy zabrzmiał 30 kwietnia podczas uroczystej wotywy celebrowanej przez ks. Żebrowskiego w intencji ofiarodawców¹⁸. Za organy zapłacono 2139 złp, natomiast przebudowa chóru muzycznego, polegająca na jego obniżeniu, pochłonęła 143 złp i 18 gr, zatem łączny koszt zakupu i montażu instrumentu wyniósł 2282 złp i 18 gr¹⁹. Pierwotnie organy dysponowały siedmio-

¹² AKMKr, sygn. IPK A 27, Inwentarz Kościoła, s. 9; APM, sygn. A/I/1, Inwentarz Kościoła, k. 4–4v; APM, sygn. B/I, Akta dotyczące inwentarzy kościelnych, k. 2.

¹³ W. Ł y j a k, *Organy na Mazowszu w diecezji płockiej od XIV wieku do 1818 roku*, Płock 2005, s. 187–189.

¹⁴ AKMKr, sygn. IPK A 27, Inwentarz Kościoła, s. 9; APM, sygn. A/I/1, Inwentarz Kościoła, k. 4v.

¹⁵ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego przez WW. XX. Księży Proboszczów Modlnickich, s. 1.

¹⁶ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego, s. 3; P. S t r z e l i c h o w s k i, *Zapiski do kroniki kościoła parafialnego w Modlnicy Wielkiej*, Kraków 1899, s. 39.

¹⁷ P. S t r z e l i c h o w s k i, *Zapiski do kroniki*, dz. cyt., s. 39. Wojciechowski Ignacy (1806–po 1870?), organmistrz krakowski działający od 1842 r. AKMKr, sygn. IPK A 22, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Giebułtowiu, s. 8; Archiwum Narodowe w Krakowie (dalej: ANK), Spis ludności miasta Krakowa z r. 1850 (29/84), sygn. 7, Spis ludności 1850, Dz. VI, nr 1–31, t. 7, s. 247.

¹⁸ P. S t r z e l i c h o w s k i, *Zapiski do kroniki*, s. 39.

¹⁹ Tamże. Pieniądze na ten cel pochodziły z następujących źródeł: 576 złp z masy po poprzednim proboszczu, ks. Florianie Joundze; 300 złp ze sprzedaży poprzedniego pozytywu zakonowi oo. augustianów w Krakowie; 200 złp od Tadeusza i Antoniny Konopków, kolatorów; 100 złp od Stanisława Konopki, dziedzica Mogilan; 100 złp od Jacka Książarskiego, senatora; 203 złp i 7 gr od ks. Żebrowskiego; 100 złp od Jana Sadowskiego, dzierżawcy z Szyc; 204 złp i 13 gr od gromady Modlnica; 131 złp i 27 gr

ma głosami oraz jednym manuałem bez pedału²⁰, zaś ich dyspozycja przedstawiała się jak w tabeli nr 1:

Tab. 1. Pierwotna dyspozycja organów

Manual (C-c ³)
Pryncypał [8']
Flet większy [8']
Salicynał [8']
Oktawa [4']
Flet mniejszy [4']
Kwinta [2 2/3']
Flageolet [2']

Źródło: P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 39.

W 1846 r., a więc po dwóch latach użytkowania organów, ich budowniczy powiększył je o osmy głos określony jako „Cymbał z Miksturą”²¹. Możliwe, że było to nawiązanie do dawnej praktyki, w myśl której mikstura i cymbał były włączane jednym cięgiem, podobnie jak ma to miejsce w głównym instrumencie opactwa cysterskiego w Wąchocku²². Rozbudowa modlnickich organów o jeden głos kosztowała 128 złp i 32 gr, a wydatek ten pokryto z ofiar zebranych wśród wier-

od gromady Modlniczka; 112 złp i 20 gr od gromady Tomaszowice; 254 złp i 11 gr od gromady Zabierzów. W kontekście sprzedaży starego pozytywu zakonowi oo. augustianów w Krakowie na Kazimierzu trzeba wspomnieć, że w tamtejszym klasztorze przechowywany jest sześciogłosowy pozytyw szkatulny, którego proveniencja na obecnym etapie badań wiązana jest z kościołem pw. Bożego Miłosierdzia w Krakowie na Smoleńsku. Temat ten wymaga jednak podjęcia dalszych badań. E. Kubala, *Historia organów w kościele pw. św. Katarzyny w Krakowie*, [w:] *Organy i muzyka organowa VII*, red. J. Krassowski, Gdańsk 1988, s. 45.

²⁰ P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 39.

²¹ Tamże, s. 40.

²² K. Urbaniak, *Liturgiczna muzyka renesansowych tabulatur Polski południowej a instrumentarium organowe pierwszej połowy XVII w. O stylu południowo-polskim w budownictwie organowym późnego renesansu i wczesnego baroku*, [w:] *Musica Sacra 6*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2000, s. 90, 92.

nych przez ks. Żebrowskiego²³. Mikstura została niepotrzebnie usunięta już w 1866 r., kiedy to staraniem następnego proboszcza, ks. Henryka Księżarskiego, przeprowadzono naprawę i strojenie instrumentu²⁴. Wspomniane prace kosztowały 64 złr, z czego ponad połowę (34 złr) uzbierali parafianie, a resztę wyłożył proboszcz z własnej kieszeni²⁵.

Około 1885 r. przed świętami Bożego Narodzenia organy zostały zreperowane przez Jana Grocholskiego z Krakowa po tym, jak w ostatnią niedzielę adwentu uszkodził je gzyms, który odpadł ze ścian kościoła²⁶. Proboszczem był wówczas ks. Piotr Strzelichowski²⁷. Ten sam duchowny niedługo przed swoim odejściem z Modlnicy postarał się o kolejną naprawę i strojenie instrumentu²⁸. Prace te wykonał w listopadzie 1888 r. syn budowniczego rzeczonych organów, Tomasz Wojciechowski z Krakowa²⁹. W strojeniu pomagał organmistrzowi sam ks. Strzelichowski, albowiem organista Jan Mańkowski odmówił³⁰. Po umieszczeniu odrestaurowanych piszczałek w instrumencie okazało się, że głos flet większy 8' nie może brzmieć prawidłowo z powodu niedostatecznej ilości powietrza, a usterka ta dałaby się usunąć po przebudowaniu wiatrownicy³¹. Ponieważ wykonanie tej przeróbki w porze zimowej było niemożliwe, Wojciechowski złożył naprawione piszczałki owego głosu w swojej tymczasowej pracowni w budynku organistówki, odkładając związane z nimi prace do naj-

²³ P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 40.

²⁴ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego, s. 4; P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 40.

²⁵ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego, s. 4.

²⁶ A. Kosowski, *O udział dzieci w śpiewie kościelnym. Apel do P. P. Nauczycieli*, „Muzyka i Śpiew” 1920, nr 2, s. 2.

²⁷ Tamże; P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, passim.

²⁸ Tamże, s. 40.

²⁹ Tamże. Wojciechowski Tomasz (1843–1898), organmistrz krakowski, wykształcony zapewne przez swego ojca Ignacego Wojciechowskiego. ANK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszej Maryi Panny w Krakowie (29/328), sygn. 128, Akta urodzenia Parafii Panny Maryi z roku 1843, s. 1; *Kronika żałobna*, „Józefa Czecha Kalendarz Krakowski na rok 1899”, s. 97; *Zmarli*, „Gazeta Lwowska” 1898, nr 11, s. 3; P. Strzelichowski, *Wiadomość o kościele parafialnym w Paczółtowicach*, Kraków 1900, s. 213.

³⁰ P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 40.

³¹ Tamże, s. 40–41.

bliższego lata³². Modernizację wiatrownicy oraz wstawienie fletu większego proboszcz zobowiązał się sfinansować z własnych pieniędzy, podobnie zresztą jak naprawę i strojenie przeprowadzone w 1888 r., które kosztowały 78 zł³³. Odejście ks. Strzelichowskiego z urzędu proboszcza na początku 1889 r. oraz nieprzychylność jego następcy, ks. Antoniego Konopińskiego, stały na przeszkodzie w dokończeniu remontu organów³⁴. Wspomniane piszczałki pozostały przez kilka lat w organistówce, po czym przeniesiono je nie do instrumentu, lecz na strych kościoła³⁵.

Dopiero w 1902 r. ks. Konopiński zlecił reperację i strojenie organów kosztem 120 zł³⁶. Niewykluczone, że wtedy flet większy wrócił na swoje właściwe miejsce, obecnie w szafie organowej istnieją bowiem piszczałki tego głosu³⁷. Bliżej nieznana naprawa instrumentu miała miejsce za czasów, gdy administratorem „in spiritualibus” był ks. Jerzy Czartoryski pomagający schorowanemu ks. Konopińskiemu w latach 1923–1925³⁸.

Na mocy umowy z 16 czerwca 1946 r. Jan Kołpanowicz z Krakowa zobowiązał się do naprawienia organów kosztem 30 000 zł³⁹. Podczas prowadzonych prac skłonił on ks. proboszcza Władysława Mięśkę oraz komitet parafialny do zawarcia z nim dodatkowej ustnej umowy na „dorobienie dwóch głosów do organów”⁴⁰. Stwierdzono, że Kołpanowicz zaledwie w połowie wywiązał się z pierwszej umowy, wobec czego wartość jego prac została wyceniona na około 15 000 zł⁴¹. Mimo niewywiązania się z umowy ustnej pobrał on jednak od parafii łącznie 52 000 zł⁴². Reprezentujący proboszcza adwokat Władysław

³² Tamże, s. 41.

³³ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego, s. 11; P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 41.

³⁴ P. Strzelichowski, *Zapiski do kroniki*, s. 41.

³⁵ Tamże.

³⁶ APM, sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego, s. 13.

³⁷ Wizja lokalna 26 IV 2019 r.

³⁸ APM, sygn. A/IV, Wykaz Mszy funduszowych w Kościele parafialnym w Modlnicy Wielkiej odprawiać się mających, k. 64.

³⁹ APM, sygn. B/XIV, Remonty kościoła – organy, k. 1.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże.

Kosturek⁴³ w liście z 9 czerwca 1947 r. wezwał Kołpanowicza do zwrotu 37 000 zł w terminie do 20 czerwca tegoż roku⁴⁴. Kołpanowicz miał dodatkowo pokryć honorarium adwokata wynoszące 1 000 zł⁴⁵. Wobec braku dalszej korespondencji można przypuszczać, że sprawa została rozwiązana polubownie.

Tymczasem do prac przy instrumencie zatrudniono firmę Wacława Biernackiego z Krakowa, która w 1947 r. przeprowadziła ogólny remont, przegląd mechaniki, intonację i strojenie, a ponadto dorobiła i wstawiła piszczałki następujących głosów:

- bourdon 16' (całość, 49 sztuk),
- superoktawa 2' (całość, 49 sztuk),
- salicet 8' (12 sztuk),
- kwinta 2 2/3' („końcówka”, jak zaznaczono w kosztorysie z 9 lipca 1947 r.)⁴⁶.

Z powyższego zestawienia wynika, że dwa głosy: salicet 8' oraz kwinta 2 2/3' zostały uzupełnione o brakujące piszczałki (być może zdekompletowane przez Kołpanowicza), natomiast pozostałe dwa głosy: superoktawa 2' (zapewne wstawiona w miejsce flageoletu 2') oraz bourdon 16' zostały wykonane jako nowe.

Firma Biernackiego oferowała również dobudowanie pedału o skali dwóch oktaw wyposażonego w jeden głos: subbas 16'⁴⁷. Nowa sekcja brzmieniowa miała mieć sterowanie pneumatyczne współpracujące z wiatrownicą stożkową⁴⁸. Zgodnie z dopiskiem ks. Mięsy przedsięwzięcie to nie zostało wówczas zrealizowane⁴⁹. Po pracach przeprowadzonych przez firmę Biernackiego dyspozycja przedstawiała się jak w tabeli nr 2:

⁴³ Tamże, k. 2.

⁴⁴ Tamże, k. 1.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Tamże, k. 3.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Tamże.

Tab. 2. **Dyspozycja organów po 1947 r.**

Manual (C-c³)
Gedeckt 16'
Pryncypał 8'
Bourdon 8'
Aeolina 8' (Salicet?)
Oktawa 4'
Flet 4'
Kwinta 2 2/3'
Superoktawa 2'

Źródło: Opis organów autorstwa M. Perza, w: AWUOZ, b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. E. Kubala, 1985.

W 1957 r., podczas konserwacji wnętrza kościoła, prospekt organowy został oczyszczony i pomalowany⁵⁰. Nadano mu wówczas jednolitą jasną kolorystykę⁵¹.

Idea rozbudowy instrumentu o sekcję klawiatury nożnej doczekała się realizacji między 1970 r.⁵² a 1985 r.⁵³ Dwugłosowy pedał o skali dwóch oktaw dobudowała firma Henryka Siedlara z Krakowa⁵⁴. Prawdopodobnie podczas tych prac przysunięto pogłębioną szafę organową do tylnej ściany kościoła, uprzednio przylegała ona bowiem do balustrady chóru muzycznego⁵⁵.

W 1985 r. remont organów przeprowadził Tadeusz Piotrowski z Modlnicy⁵⁶, natomiast w 2006 r. miało miejsce strojenie i naprawa niektó-

⁵⁰ NID, b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. I. Świącicka, 1970.

⁵¹ Tamże.

⁵² NID, b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. I. Świącicka, 1970.

⁵³ AWUOZ, b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w kościele w Modlnicy, opr. E. Kubala, 1985.

⁵⁴ Tamże.

⁵⁵ NID, b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w kościele w Modlnicy, opr. I. Świącicka, 1970.

⁵⁶ Inskrypcja: „Remont Piotrowski Tadeusz 1985.18.III / Modlnica 101”.

rych piszczałek⁵⁷. Obecnie (wrzesień 2019 r.) instrument jest w niezadawalającym stanie techniczno-muzycznym. Poszczególne głosy są rozstrojone, a traktura wyeksploatowana i rozregulowana. Dyspozycja przedstawia się jak w tabeli nr 3:

Tab. 3. **Obecna dyspozycja organów**

Manual (C-c ³)	Pedał (C-c ¹)
Pryncypał 8' Flet większy 8' Salicet 8' Oktawa 4' Flet mniej[szy] 4' Flageolet 2' (faktycznie: Superoktawa 2' ⁵⁸) Kwinta 1 1/3' Mixtura 2x	Subbas 16' Chorałbas 4'
Urządzenie dodatkowe: Tremolo (nieczynne)	

Źródło: wizja lokalna dn. 26 IV 2019 r.

Zakończenie

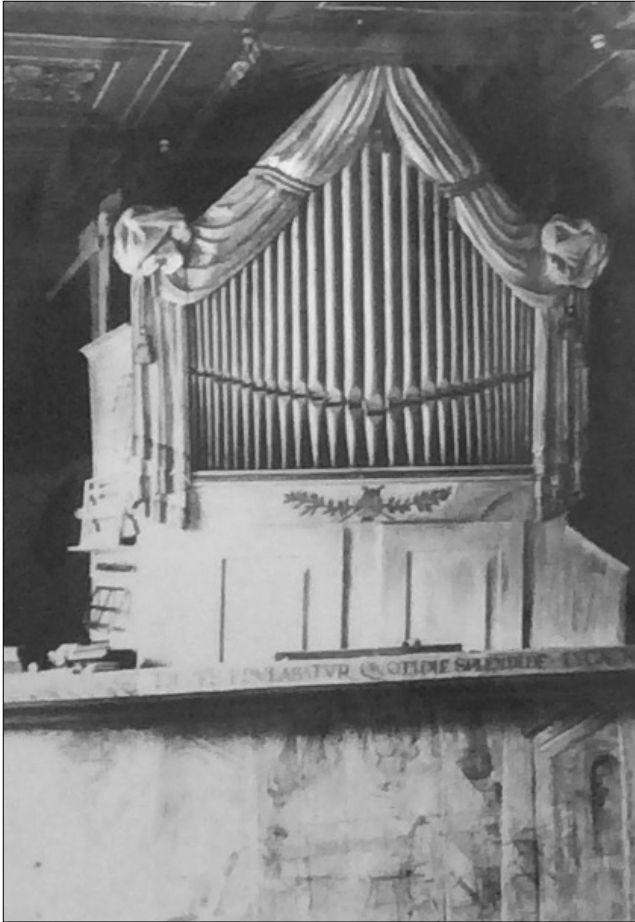
Organy kościoła parafialnego w Modlnicy są bez wątpienia cennym zabytkiem małopolskiego budownictwa organowego doby XIX stulecia. Na obecnym etapie badań jawią się jako jedno z niewielu dobrze zachowanych dzieł Ignacego Wojciechowskiego. Niniejszy artykuł może stanowić przyczynek do biografii tegoż organmistrza, który był wysoko cenionym specjalistą. Zatrudniano go do budowy lub renowacji instrumentów w istotnych ośrodkach życia religijnego i muzycznego, między innymi w klasztorze jasnogórskim i kościele oo. dominikanów w Krakowie⁵⁹. Podczas dalszych badań archiwalnych i terenowych na uwagę zasługuje także postać jego syna, Tomasza Wojciechowskiego,

⁵⁷ Informacja pochodzi od ks. proboszcza Jana Adamusa.

⁵⁸ APM, sygn. B/XIV, Remonty kościoła – organy, k. 3.

⁵⁹ J. G o ł o s, *Polskie organy i muzyka organowa*, Warszawa 1972, s. 289–290.

również pracującego przy organach w Modlnicy, który pod koniec XIX w. uchodził za najlepszego organmistrza krakowskiego⁶⁰. Ponadto wart opracowania jest całokształt życia muzycznego parafii modlnickiej, w której w okresie międzywojennym działała orkiestra⁶¹.

Fot. 1. Prospekt organowy w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan z ok. 1970 r.

⁶⁰ Zmarli, „Gazeta Lwowska” 1898, nr 11, s. 3.

⁶¹ APM, sygn. A/IV, Wykaz Mszy funduszowych, k. 66v.

Fot. 2. Prospekt organowy w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan obecny

Fot. 3. Stół gry organów w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan obecny

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne**Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie**

sygn. AVCap 61, Akta wizytacji kanonicznej z 1727 r.

sygn. AV 55, Akta wizytacji kanonicznej z 1783 r.

sygn. IPK A 22, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Giebułtowie.

sygn. IPK A 27, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Modlnicy Wielkiej.

Archiwum Narodowe w Krakowie

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszej Maryi Panny w Krakowie (29/328), sygn. 128, Akta urodzenia Parafii Panny Maryi z roku 1843.

Spis ludności miasta Krakowa z r. 1850 (29/84), sygn. 7, Spis ludności 1850, Dz. VI, nr 1–31, t. 7.

Archiwum Parafii pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

sygn. A/I/1, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Modlnicy Wielkiej.

sygn. A/II, Ofiary poczynione do Kościoła Modlnickiego przez WW. XX. Księży Proboszczów Modlnickich.

sygn. A/IV, Wykaz Mszy funduszowych w Kościele parafialnym w Modlnicy Wielkiej odprawiać się mających.

sygn. B/I, Akta dotyczące inwentarzy kościelnych.

sygn. B/XIV, Remonty kościoła – organy.

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie

b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. E. Kubala, 1985.

Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie

b. sygn., karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. I. Święcicka, 1970.

Źródła drukowane

„Gazeta Lwowska” 1898, nr 11.

„Józefa Czecha Kalendarz Krakowski na rok 1899”.

„Muzyka i Śpiew” 1920, nr 2.

Opracowania

Gołos Jerzy, *Polskie organy i muzyka organowa*, Warszawa 1972.

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. I, red. J. Szablowski, Warszawa 1953.

Kościół w Modlnicy z innej perspektywy, Kraków 2013.

Krasnowolski Bogusław [i in.], *Stan ewidencji zabytkowych organów i prospektów organowych województwa Krakowskiego*, „Materiały i sprawozdania konserwatorskie”, red. M. Kornecki, Kraków 1975.

- Łyjak Wiktor, *Instrumentarze krakowscy na początku XIX wieku*, „Ruch Muzyczny” 1984, nr 2, s. 25–26.
- Łyjak Wiktor, *Organy na Mazowszu w diecezji płockiej od XIV wieku do 1818 roku*, Płock 2005.
- Strzelichowski Piotr, *Wiadomość o kościele parafialnym w Paczółtowicach*, Kraków 1900.
- Strzelichowski Piotr, *Zapiski do kroniki kościoła parafialnego w Modlnicy Wielkiej*, Kraków 1899.
- Urbaniak Krzysztof, *Liturgiczna muzyka renesansowych tabulatur Polski południowej a instrumentarium organowe pierwszej połowy XVII w. O stylu południowo-polskim w budownictwie organowym późnego renesansu i wczesnego baroku*, [w:] *Musica Sacra 6*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2000.

Fotografie

- Fot. 1. Prospekt organowy w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan z ok. 1970 r. (źródło: NID, karta ewidencyjna zabytkowych organów w Modlnicy, opr. I. Święcicka, 1970).
- Fot. 2. Prospekt organowy w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan obecny (fot. Piotr Matoga).
- Fot. 3. Stół gry organów w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, stan obecny (fot. Piotr Matoga).
-